

Họ và tên: Số báo danh:

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản

RU MẸ
Trần Hoàng Thiên Kim*

*Mẹ ngủ ngon, con ru mẹ mùa xuân
Con mưa phùn ướt đầm nhành đào thắm
Bánh mật, bánh ngào thơm lừng hương sớm
Bánh chưng xanh, hành mỡ, lá dong*

*Mẹ ngủ say con ru mẹ mùa đông
Cây bàng non bắt đầu thay lá
Chăn gối ấm, áo bông chăn dày dặn
Bếp củi than sưởi ấm tháng năm dài*

*Ngày hè sang con hái nụ sen tươi
Nấu chè ngon ngọt lành dâng tình mẹ
Cây nhãn mẹ trồng trĩu cành sai quả
Mùa bội thu ngọt lịm giấc mơ con*

*Giấc ngủ an yên gọi nắng gió đầu non
Đêm thu hát vầng trăng tròn mắt mẹ
Đôi theo con, cả một đời san sẻ
Mọi buồn vui, thành bại kiếp người*

*Mẹ ngủ ngon, con nắm chặt tay gầy
Bàn tay cả một đời tần tảo
Sáng tinh mơ gạo rau hàng xáo
Những lo toan đường vắng chợ chiều*

*Xin cho một lần con trở lại ấu thơ
Ngày mẹ thanh xuân tiếng cười, giọng nói
Có mẹ yêu thương dịu dàng che chở
Cuộc đời con mọi sóng gió qua đi*

*Tình mẹ bao la đời kiếp khắc ghi
Con xin cúi đầu trước bao la tình mẹ
Ru mẹ trong tim, ru lòng con thơ dại
Để lại tìm về những khoảnh khắc xa xưa...*

(Ru mẹ, Trần Hoàng Thiên Kim, Văn học và tuổi trẻ,
NXB Giáo dục Việt Nam, số tháng 10, 2025, tr.32)

* **Chú thích:** Trần Hoàng Thiên Kim sinh năm 1981 tại Nghệ An, hiện sống và làm việc tại Hà Nội, hiện là hội viên Hội Nhà văn Việt Nam. Chị xuất bản tập thơ đầu tay khi mới hai mươi tuổi và sớm ghi dấu bằng nhiều giải thưởng văn học. Từ *Vọng mùa, Những trò đùa có lỗi đến Mưa tượng hình*, hành trình thơ của chị là hành trình đi qua ký ức, tình yêu và những vùng sâu của vô thức.

Thực hiện các yêu cầu từ 1 đến 5:

Câu 1. Chỉ ra dấu hiệu để xác định thể thơ của văn bản.

Câu 2. Trong văn bản, lời con ru mẹ mùa đông gắn với những hình ảnh nào?

Câu 3. Phân tích tác dụng của biện pháp tu từ lặp cấu trúc trong khổ thơ 1 và 2.

Câu 4. Anh/Chị hiểu như thế nào về cụm từ *Ru mẹ trong tim* trong ngữ cảnh của văn bản?

Câu 5. Từ mong ước của tác giả ở khổ thơ sau, anh/chị hãy bày tỏ suy nghĩ về vai trò của tình mẫu tử trong cuộc đời mỗi người.

*Xin cho một lần con trở lại ấu thơ
Ngày mẹ thanh xuân tiếng cười, giọng nói
Có mẹ yêu thương dịu dàng che chở
Cuộc đời con mọi sóng gió qua đi*

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm). Anh/Chị hãy viết đoạn nghị luận khoảng 200 chữ trình bày cảm nhận về đẹp tâm hồn của nhân vật trữ tình trong văn bản ở phần Đọc hiểu.

Câu 2 (4,0 điểm). Từ nội dung văn bản *Ru mẹ* và trải nghiệm của bản thân, anh/chị hãy viết bài văn nghị luận khoảng 600 chữ về vấn đề: *sự cần thiết phải nuôi dưỡng trái tim ấm áp*.

----- HẾT -----

- Thí sinh không được sử dụng tài liệu;
- Giám thị không giải thích gì thêm.

LỜI GIẢI THAM KHẢO

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Chỉ ra dấu hiệu để xác định thể thơ của văn bản.

Văn bản được viết theo **thể thơ tự do**.

Dấu hiệu nhận biết:

- Số tiếng trong mỗi dòng thơ không đều nhau.
- Cách ngắt nhịp linh hoạt, không bị ràng buộc bởi niêm luật chặt chẽ.
- Vận thơ không theo một khuôn mẫu cố định.
- Mỗi khổ thơ gồm 4 dòng nhưng độ dài các dòng thơ khác nhau, tạo giọng điệu tự nhiên, giàu cảm xúc.

Câu 2. Trong văn bản, lời con ru mẹ mùa đông gắn với những hình ảnh nào?

Trong văn bản, lời con ru mẹ mùa đông gắn với các hình ảnh:

- **Cây bàng non bắt đầu thay lá.**
- **Chăn gối ấm, áo bông chăn dày dặn.**
- **Bếp củi than sưởi ấm tháng năm dài.**

Các hình ảnh ấy gợi không khí mùa đông lạnh giá nhưng cũng rất ấm áp, thân thương. Đó là hơi ấm của gia đình, của sự chăm sóc, yêu thương và những ký ức bình dị bên mẹ.

Câu 3. Phân tích tác dụng của biện pháp tu từ lặp cấu trúc trong khổ thơ 1 và 2.

Ở khổ thơ 1 và 2, tác giả sử dụng phép lặp cấu trúc:

- *Mẹ ngủ ngon, con ru mẹ mùa xuân*
- *Mẹ ngủ say con ru mẹ mùa đông*

Tác dụng:

Thứ nhất, phép lặp tạo nên âm hưởng nhẹ nhàng, tha thiết như một khúc hát ru. Nhờ đó, bài thơ có giọng điệu êm dịu, sâu lắng, phù hợp với nhan đề *Ru mẹ*.

Thứ hai, phép lặp nhấn mạnh tình cảm yêu thương, chăm sóc của người con dành cho mẹ. Nếu trước đây mẹ từng ru con, chăm sóc con thì giờ đây người con muốn được ru mẹ, vỗ về mẹ bằng tất cả lòng biết ơn và yêu kính.

Thứ ba, cấu trúc lặp gắn với các mùa trong năm giúp mở ra dòng hồi tưởng về thời gian, về những kỷ niệm gia đình thân thuộc. Mùa xuân có mưa phùn, bánh mật, bánh chưng; mùa đông có chăn gối ấm, áo bông, bếp củi than. Tất cả làm nổi bật tình mẫu tử bền chặt, ấm áp, theo con suốt năm tháng cuộc đời.

Câu 4. Anh/Chị hiểu như thế nào về cụm từ *Ru mẹ trong tim* trong ngữ cảnh của văn bản?

Cụm từ *Ru mẹ trong tim* có thể hiểu là người con ru mẹ bằng tình yêu thương sâu kín, bằng lòng biết ơn và sự thành kính được cất giữ trong trái tim mình.

Đây không chỉ là hành động ru ngủ thông thường mà còn là sự nâng niu, gìn giữ hình bóng người mẹ trong tâm hồn. Người con luôn nhớ về mẹ, thương mẹ, biết ơn những hi sinh tần tảo của mẹ. “Ru mẹ trong tim” cũng thể hiện mong muốn được chăm sóc, chở che lại cho mẹ, đồng thời tự ru chính tâm hồn mình trở về với những ký ức tuổi thơ trong trẻo, ấm áp.

Cụm từ ấy góp phần thể hiện tình mẫu tử thiêng liêng, sâu nặng và nỗi xúc động của người con khi nghĩ về mẹ.

Câu 5. Từ mong ước của tác giả ở khổ thơ sau, anh/chị hãy bày tỏ suy nghĩ về vai trò của tình mẫu tử trong cuộc đời mỗi người.

Khổ thơ:

*Xin cho một lần con trở lại ấu thơ
Ngày mẹ thanh xuân tiếng cười, giọng nói
Có mẹ yêu thương dịu dàng che chở
Cuộc đời con mọi sóng gió qua đi*

Gợi ý trả lời:

Từ mong ước được trở lại tuổi thơ trong vòng tay mẹ, ta thấy tình mẫu tử có vai trò vô cùng quan trọng trong cuộc đời mỗi người. Tình mẹ là tình cảm thiêng liêng, bền bỉ và bao dung nhất. Mẹ không chỉ sinh thành, nuôi dưỡng mà còn chở che, dõi theo con trên mọi chặng đường đời. Khi còn nhỏ, tình mẹ là mái ấm bình yên giúp con lớn lên trong yêu thương. Khi trưởng thành, tình mẹ trở thành điểm tựa tinh thần giúp con vượt qua khó khăn, thử thách. Tình mẫu tử còn nuôi dưỡng trong mỗi người lòng nhân ái, sự biết ơn và ý thức sống tốt đẹp hơn. Vì vậy, mỗi người cần biết trân trọng mẹ, yêu thương mẹ, quan tâm và báo hiếu mẹ khi còn có thể. Đừng để đến khi thời gian trôi qua mới tiếc nuối những điều chưa kịp làm cho mẹ.

II. VIẾT

Câu 1. Viết đoạn nghị luận khoảng 200 chữ trình bày cảm nhận về đẹp tâm hồn của nhân vật trữ tình trong văn bản ở phần Đọc hiểu.

Gợi ý ý chính

Nhân vật trữ tình trong bài thơ là người con. Về đẹp tâm hồn được thể hiện qua:

- Tình yêu thương mẹ tha thiết.
- Lòng biết ơn sâu nặng trước sự tần tảo, hi sinh của mẹ.
- Tâm hồn giàu kỷ niệm, luôn hướng về tuổi thơ và mái ấm gia đình.
- Khát vọng được chăm sóc, chở che, đáp đền công ơn mẹ.
- Sự nhạy cảm, nhân hậu, giàu tình cảm.

Đoạn văn tham khảo

Nhân vật trữ tình trong văn bản *Ru mẹ* hiện lên với vẻ đẹp tâm hồn sâu lắng, giàu yêu thương và biết ơn. Đó là người con luôn hướng về mẹ bằng tình cảm tha thiết, dịu dàng. Nếu ngày xưa mẹ từng ru con, chăm sóc con qua những tháng năm vất vả thì nay người con muốn được “ru mẹ”, muốn dùng tình yêu của mình để vỗ về, nâng niu mẹ. Trong dòng hồi tưởng của nhân vật trữ tình, hình ảnh mẹ gắn với bao điều bình dị mà thiêng liêng: bếp củi than, chăn gối ấm, bàn tay gầy, những buổi chợ chiều, những lo toan tần tảo. Tất cả cho thấy người con thấu hiểu sâu sắc sự hi sinh âm thầm của mẹ. Không chỉ yêu thương, nhân vật trữ tình còn mang trong lòng niềm tiếc nuối, khát khao được trở về tuổi thơ để lại được sống trong vòng tay chở che của mẹ. Cụm từ “Ru mẹ trong tim” thể hiện tình yêu mẹ đã trở thành một phần sâu kín, bền chặt trong tâm hồn người con. Qua đó, ta cảm nhận được vẻ đẹp của một tâm hồn hiếu thảo, nhân hậu, giàu kỷ ức và luôn trân trọng tình mẫu tử thiêng liêng.

Câu 2. Viết bài văn nghị luận khoảng 600 chữ về vấn đề: sự cần thiết phải nuôi dưỡng trái tim ấm áp.

Gợi ý dàn ý

Mở bài:

- Từ văn bản *Ru mẹ*, ta cảm nhận được tình mẫu tử ấm áp, sâu nặng.
- Trong cuộc sống hôm nay, mỗi người rất cần nuôi dưỡng một trái tim ấm áp.

Thân bài:

1. Giải thích

Trái tim ấm áp là trái tim biết yêu thương, cảm thông, chia sẻ, biết rung động trước niềm vui, nỗi buồn của người khác. Người có trái tim ấm áp không sống vô cảm, ích kỷ mà luôn biết quan tâm và đem đến điều tốt đẹp cho mọi người xung quanh.

2. Vì sao cần nuôi dưỡng trái tim ấm áp?

- Giúp con người sống nhân hậu, biết yêu thương và trân trọng những người thân yêu.
- Làm cho cuộc sống cá nhân trở nên có ý nghĩa hơn.
- Giúp con người có thêm sức mạnh vượt qua khó khăn.
- Gắn kết con người với con người, làm cho gia đình và xã hội trở nên tốt đẹp hơn.
- Giúp chống lại lối sống vô cảm, ích kỷ, lạnh lùng trong xã hội hiện đại.

3. Dẫn chứng, bàn luận

- Trong gia đình, trái tim ấm áp giúp con cái biết yêu thương, hiếu thảo với cha mẹ.
- Trong xã hội, trái tim ấm áp thể hiện qua sự giúp đỡ người khó khăn, chia sẻ với người bất hạnh, sống tử tế với cộng đồng.
- Tuy nhiên, sống ấm áp không có nghĩa là yếu mềm, dễ dãi. Lòng tốt cần đi cùng sự tỉnh táo và trách nhiệm.

4. Bài học nhận thức và hành động

- Biết yêu thương từ những điều nhỏ bé.
- Quan tâm đến cha mẹ, gia đình, bạn bè.
- Biết lắng nghe, chia sẻ, giúp đỡ người khác.
- Sống tử tế, tránh vô cảm, ích kỷ.

Kết bài:

- Nuôi dưỡng trái tim ấm áp là điều cần thiết để mỗi người sống đẹp hơn.
- Một trái tim ấm áp có thể làm dịu đi những lạnh lẽo của cuộc đời.

Bài văn tham khảo

Từ bài thơ *Ru mẹ* của Trần Hoàng Thiên Kim, người đọc cảm nhận được tình mẫu tử dịu dàng, sâu nặng và ấm áp. Tình yêu thương của mẹ đã nâng đỡ con qua năm tháng, còn tình yêu của con dành cho mẹ lại trở thành lời ru tha thiết cất lên từ trái tim. Chính điều đó gọi cho chúng ta suy nghĩ về sự cần thiết phải nuôi dưỡng một trái tim ấm áp trong cuộc đời.

Trái tim ấm áp là trái tim biết yêu thương, biết cảm thông, chia sẻ và quan tâm đến người khác. Người có trái tim ấm áp không sống lạnh lùng, vô cảm, không chỉ nghĩ cho riêng mình mà luôn biết rung động trước niềm vui, nỗi buồn của con người và cuộc sống xung quanh. Trái tim ấy được biểu hiện qua những hành động rất giản dị: một lời hỏi han cha mẹ, một sự giúp đỡ dành cho người khó khăn, một thái độ bao dung với lỗi lầm của người khác, hay một việc làm tử tế không cần được đáp lại.

Nuôi dưỡng trái tim ấm áp là điều rất cần thiết vì trước hết nó giúp mỗi người sống nhân hậu và có ý nghĩa hơn. Con người không thể sống chỉ bằng vật chất, danh vọng hay thành công cá nhân. Nếu thiếu tình yêu thương, tâm hồn con người sẽ trở nên khô cứng, lạnh lẽo. Một trái tim biết yêu thương giúp ta nhận ra giá trị của gia đình, tình bạn, tình người. Nhờ đó, ta biết trân trọng những gì mình đang có và sống có trách nhiệm hơn với những người xung quanh.

Trái tim ấm áp còn là điểm tựa giúp con người vượt qua những khó khăn trong cuộc sống. Ai cũng có lúc gặp thất bại, cô đơn, buồn đau. Trong những thời điểm ấy, một lời động viên, một bàn tay nâng đỡ, một ánh mắt cảm thông có thể tiếp thêm sức mạnh rất lớn. Cũng như trong bài thơ *Ru mẹ*, tình yêu thương của mẹ là nơi chở che để “cuộc đời con mọi sóng gió qua đi”. Tình yêu thương không làm biến mất mọi khó khăn, nhưng nó giúp con người có thêm nghị lực để đi qua khó khăn.

Không chỉ có ý nghĩa với cá nhân, trái tim ấm áp còn làm cho xã hội trở nên tốt đẹp hơn. Một xã hội văn minh không chỉ được đo bằng sự phát triển kinh tế, khoa học hay công nghệ mà còn được đo bằng tình người. Khi con người biết yêu thương, chia sẻ, xã hội sẽ bớt đi sự vô cảm, ích kỷ, bạo lực và lạnh lùng. Những hành động thiện nguyện, sự giúp đỡ đồng bào trong thiên tai, sự quan tâm dành cho người nghèo, người yếu thế đều bắt nguồn từ những trái tim ấm áp. Chính những điều ấy làm cho cuộc sống có thêm ánh sáng và niềm tin.

Tuy nhiên, nuôi dưỡng trái tim ấm áp không có nghĩa là sống yếu mềm, dễ bị lợi dụng hay yêu thương một cách mù quáng. Lòng tốt cần đi cùng sự tỉnh táo, hiểu biết và trách nhiệm. Một trái tim ấm áp đúng nghĩa là trái tim biết yêu thương nhưng cũng biết phân biệt đúng sai, biết giúp người khác bằng cách phù hợp và có ích.

Để nuôi dưỡng trái tim ấm áp, mỗi người cần bắt đầu từ những điều nhỏ bé nhất. Hãy biết yêu thương cha mẹ, quan tâm đến gia đình, lắng nghe bạn bè, giúp đỡ những người xung quanh khi có thể. Hãy tập sống bao dung, biết nói lời cảm ơn, xin lỗi và tránh thái độ thờ ơ trước nỗi đau của người khác. Khi biết gieo yêu thương, ta cũng sẽ nhận lại sự bình yên và hạnh phúc trong tâm hồn.

Tóm lại, nuôi dưỡng trái tim ấm áp là điều cần thiết đối với mỗi con người. Một trái tim ấm áp giúp ta sống nhân hậu hơn, mạnh mẽ hơn và góp phần làm cho cuộc đời trở nên tốt đẹp hơn. Giữa cuộc sống còn nhiều vất vả, yêu thương chính là ngọn lửa làm dịu đi những lạnh lẽo của lòng người.